

Türkiye Cümhuriyeti ile Almanya Hükûmeti arasında Ankarada 28 mayıs 1929 tarihinde imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevadî adliyye müteallik münasebatı mütekabileye dair mukavelename hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilânı: 4/VI/1930 - Sayı : 1511)

№ 1622

BİRİNCİ MADDE — Hükûmeti Cümhuriye ile Almanya Hükûmeti arasında Ankarada 28 mayıs 1929 tarihinde imza edilmiş olan hukukî ve ticarî mevadî adliyye müteallik münasebatı mütekabileye dair mukavelename tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına Hariciye vekili memurdur.

25 mayıs 1930

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ İLE ALMANYA DEVLETİ ARASINDA HUKUKİ VE TİCARİ MEVADİ ADLİYYE MÜTEALLİK MÜNASEBATI MÜTEKABİLEYE DAİR MUKAVELENAME

Türkiye Cümhuriyeti ile Almanya Devleti, Türk tebaasının Almanyada ve Alman tebaasının Türkiyede mevadî hukukiye ve ticariyede himayei adliyesini ve keza iki memleket adliye dairelerinin yekdiğerine karşı ifası ile mükellef oldukları muaveneti mütekabileyi tanzim etmek arzusunda bulduklarından bu bapta bir mukavele aktine karar vermişler ve murahhasları olmak üzere:

Türkiye Reisi:

Sabık Hariciye Müsteşarı ve Tokat Meh'usu Ali Şevki Beyefendi ve

Almanya Devleti Reisi:

Almanya Devletinin Türkiyede Fevkalâde Büyük Elçi ve murahhası olan

Herr Rudolf Nadolny Cenaplarını,

ve Almanya Devletinin Müşaviri has sıfatını haiz İzmir birinci sınıf Jeneral Konsolosu

Herr Wilhelm Padelî

intihap etmişlerdir.

Bu murahhaslar haiz oldukları salâhiyetnameleri yekdiğerine irac ederek usulüne muvafık bulduktan sonra aşağıdaki ahkâmı kararlaştırmışlardır:

Fasıl : 1

Madde — 1

Himayei adliye

1 - Âkit Devletlerden her birinin tebaası diğernin toprağında şahıs ve mallarının ve adli himayesi hususlarında tebaai mahalliyenin tabi oldukları aynı muameleden müstefit olacaklardır.

2 - Bu hususta mahkemelere serbestçe müracaat edecekler ve tebaanın tabi olduğu aynı merasim ve şeraite ikamei dava edebileceklerdir.

Madde — 2

1- Âkit Devletlerden biri mahkemesinde müddei veya dahili dava olan bu Devletlerden birinin tebaası bunlardan birinin arazisi dahilinde ikametgâh sahibi olmak şartile gerek ecebilik sıfatlarından gerek mahkemesine müracaat ettiği memlekette ikametgâhı veya meskeni bulunmamasından naşi her ne nam ile olursa olsun bir gûna kefalet itası veya teminat akçesi tevdi ile mükellef tutulmıyacaktır.

2 - Aynı kaide masarifi muhakemenin temini için müddei veya dahili dava olanlardan talep edilebilecek tediyat hakkında da caridir.

Madde — 3

1 - Gerek ikinci madde, gerek davanın ikame edilmiş olduğu memleketin kanunları hükmünce kefaletten, teminat akçesinden veya tediyeden muaf olan müddei veyahut dahili dava aleyhine harç ve masarifi muhakemeye müteallik olarak âkit Devletlerden birinin toprağında verilmiş olan hükümler diğer Devletin salâhiyettar dairesince meccanen lâzimüttenfiz olacaktır.

2 - Bu husustaki talep diplomasi tarikiile vuku bulabilecek veyahut alâkadar taraftan doğrudan doğruya salâhiyettar daireye irsal edilebilecektir.

3 - Aynı kaide dava masarifi miktarını bilâhare tayin eden âli mukarrerat hakkında da caridir.

Madde — 4

1 - Üçüncü maddede mevzubahs olan harç ve masraflara müteallik kararların, mahkûmünaleyhin bilâhare vaki olacak müracaatı müstesna olmak üzere, tarafeynin istimama hacet olmaksızın, takibatı icraiyesinin vaki olduğu memleketin kanunlarına tevfiikan lâzimüttenfiz olduğu beyan edilecektir.

2 - Tenfiz talebi hakkında karar ittihaz etmek için salâhiyettar olan daire aşağıdaki hususları tetkik ile iktifa edecektir:

a) Mahkûmiyet kararının sadır olduğu memleketin kanununa nazaran kararı mezkûrun kaziyeci muhakeme halini iktisap edip etmediği;

b) Kararı mezkûrun fıkrai hükmiyesinin talep eden Devletin siyasî veya şebenderî memuru canibinden veyahut bir devlete veya matlubunminhdevlete mensup muhallel bir mütercim canibinden musaddak matlubunminh Devletin lisanında yazılmış bir tercümesinin merbut bulunup bulunmadığı;

3 - 2 a bendinde dermeyan edilen şartın tahakkuku için talep eden devletin salâhiyettar olan dairesinin, kararın kaziyeci muhakeme halini iktisap ettiğini mübeyyin olarak bir beyanname vermesi kâfidir. Bu dairesinin salâhiyeti, mezkûr devlet adliye idaresinin en büyük memuru canibinden tasdik edilecektir. Anifüzzikir beyanname ile tasdikname 2 b bendinde münderic kaideye tevfiikan tercüme edilmiş olmak lâzımdır.

4 - Alâkadar tarafın dahi talep etmesi şartile, tenfiz taleptanesi üzerine karar vermek için, salâhiyettar daire 2 b bendinde işaret olunan beyana, tercüme ve tasdika ait masraflar miktarını takdir edecektir. Mezkûr masraflar dava masrafları hükmünde ad ve itibar olunacaktır.

Madde — 5

Âkit Devletlerden birinin tebaası diğer Devletin toprağı üzerinde işbu Devlet tebaasının tabi olduğu şerait dahilinde meccanen müzahereti adliyeye nail olacaklardır.

Madde — 6

1 - Fakrû zaruret şehadetnamesi, müsted'inin mutat meskeni yahut böyle bir meskeni olmadığı takdirde meskeni hazırı devairi tarafından ita edilmek lâzım gelir.

2 - Eğer müstedi, meccanen müzahereti adliye talebinin vaki olduğu memlekette sakin değilse fakrû zaruret şehadetnamesi, işbu vesikanın ibraz edilmesi icap eden memleketin siyasî veya şebenderî bir memuru tarafından meccanen tasdik edilecektir.

3 - Eğer müsted'i, Âkit Devletlerden birinin toprağı üzerinde sakin değilse mensup olduğu Devletin salâhiyettar siyas veya Őebenderi memuru tarafından verilen bir Őehadetname kâfidir.

Madde — 7

1 - Eğer müsted'i meccanen müzahereti adliye talebinin vaki olduğu memlekette sakin ise, salâhiyettar daire, fakrü zaruret Őehadetnamesini vermek için mensup olduğu memleketin devairinden merkumun malî vaziyeti hakkında malûmatı muktaziye istihsal edebilecektir.

2 - Meccanen müzahereti adliye talebi üzerine karar vermekle mükellef daire kendisine ibraz olunan Őehadetname ve beyannameleri ve malûmatı salâhiyetlerinin hududu dahilinde murakabe ve muktazi olduğu derece tenevvür için malûmatı mütemmime ahz ve istihsal eylemek hakkını muhafaza eder.

Madde — 8

Âkit Devletlerden birinin salâhiyettar dairesi tarafından müzahereti adliyeden istifadesi kabul edilen taraf ayni davaya müteallik olarak işbu mukavele ahkâmına tevfiKn diğer Devletın makamatrı adliyesi huzurunda iera edilmiş olan bileümle usule müteallik hususatta keza bu haktan istifade edecektir.

Fasıl : 2

Adliye dairelerinin müteakabil müzahereti

Madde — 9

1 - Hukukî veya ticarî hususlarda âkit Devletlerden birinin dairelerinden sadır olup diğerinin toprağı üzerinde bulunan eşhasa tebliğ edilmesi lâzım gelen evrak, talep eden Devlet konsolosluğunun matlubunminh Devlet canibinden gösterilecek daireye göndereceği bir talepname üzerine, tebliğ edilecektir. İrsal edilen varakayı, isdar eden daireyi, tarafeynin isim ve sıfatlarını, mürselileyhin adresini, mevzubahs varakanın mahiyetini mübeyyin olacak olan talepname matlubunminh Devletin lisanında tahrir edilmek lâzım gelecektir. Tebliğ edilecek varakanın bir tercümesi 4 üncü maddenin 2 b bendinde münderiç kaideye tevfiKan musaddak olarak bu talepnameye raptedilmiş olacaktır.

2 - Talepname kendisine gönderilmiş olan daire, tebliğin iera edildiğini müsbit veyahut tebliğe mani olan hadiseyi irae eden vesikayı konsolosa irsal edecektir. Mahallen ademi salâhiyet takdirinde mezkûr daire talepnameyi salâhiyettar olan daireye resen irsal edecek ve bundan konsolosu derhal haberdar eyleyecektir.

Madde — 10

1 - Tebliğ, matlubunminh Devletin salâhiyettar dairesi marifetile iera edilecektir. İkinci fıkrada beyan edilen ahval müstesna olmak üzere, bu daire, evrakı mürselileyh tebelluğa âmade olduğunu beyan ettiği takdirde, tebliğatı yalnız varakanın tevdiî suretinde iera etmekle iktifa edecektir.

2 - Talep eden dairenin talebi üzerine tebliğ matlubunminh daire canibinden, dâhili kanununda tebliğatı mümasele için muayyen Őekillerde yahut, kendi kanununa muhalif olmadıkça, bir Şekli mahsusta iera edilecektir.

Madde — 11

Tebliğatın iera edilmiş olduğu ya mürselileyhin müverrah ve musddak bir makbuzu veya matlu-

bunminih olan Devlet dairesinin tebliği ne şekilde ve hangi tarihte vukubulduğunu mübeyyin bir şahadetnamesi ile ispat olunur.

Madde — 12

1 - Hukukî veya ticarî hususlarda âkit Devletlerden birinin adliye dairesi, kendi kanunları ahkâmına tevfikân, diğer Devletin salâhiyettar dairesine, havzai kazası dahilinde gerek bir tahkik muamelesinin, gerek diğer adlî muamelelerin icrasını talep için istinabe ile müracaat edebilecektir.

2 - İstinabe varakası, talep eden Devletin şebhenderi tarafından matlubunminh Devletin tayin ettiği daireye irsal edilecektir. Mezkûr varakaya talep eden Devletin diploması veya şebhenderi bir memuru canibinden veyahut işbu Devlete veya matlubunminh Devlete mensup muhallef bir mütercim tarafından musaddak matlubunminh Devletin lisanında yazılmış bir tercümesi merbut bulunacaktır.

3 - İstinabenin gönderildiği daire istinabenin icrasını mübeyyin veya icraya mani olan sebebi müşir varakayı şebhendere irsal edecektir. Mahallen ademi salâhiyet halinde bu daire istinabeyi salâhiyettar daireye irsal ile keyfiyetten konsolosu derhal haberdar eyliyecektir.

Madde — 13

1 - İstinabe kendisine gönderilen adliye dairesi, kendi memleketi dairelerinden sadır olan bir istinabenin icrası için istimal edeceği aynı müeyyedeleri istimal ederek istinabeyi ifaya mecbur olacaktır hali münazaada olan tarafeynin şahsen icabeti mevzubahs olduğu takdirde mezkûr müeyyedelerin tatbiki mecburî değildir.

2 - Bu hususta talep edilecek usule gelince, matlubunminh daire istinabeyi icra ederken kendi memleketinin kanunlarını tatbik edecektir. Maamafih talep eden Devletin bir şekli mahsusta icraya müteallik talebi, mezkûr şekli, matlubunminh Devletin kanununa muhalif olmamak şartile, kabul ve infaz edilecektir.

3 - Talep eden daire, eğer ister ise, alâkadar tarafın hazır bulunabilmesini temin için istinabenin ne zaman ve nerede ifa edileceğinden haberdar edilecektir.

Madde — 14

Konsolos tarafından talep olunan tebliğatın ifasından, yahut konsolos tarafından irsal edilen istinabenin icrasından tevellüt edebilecek bilcümle müşkülât diploması tarikile hallolunacaktır.

Madde — 15

Ya bir tebliğin, yahut bir istinabenin icrası kendi toprağında vaki olacak Devlet bunları hukuku hükümlerine, emniyetine veya nizamı ammeye hâlel iras edecek mahiyette görürse mezkûr icra reddedilebilir. Bundan maada bir istinabenin icrası evrakın mevsukiyeti tahakkuk etmez veya matlubunminh Devletin toprağında bu icra kuvveti adliyenin vazai fi meyanına dahil olmazsa reddolunabilir.

Madde — 16

1 - Tebliğatın veya istinabelerin icrası her ne mahiyette olursa olsun bir gûna harç ve masraf tediyesine mahal vermiyecektir.

2 - Şu kadar ki matlubunminh Hükûmet, şahitlere ve ehlihibrelere verilecek tazminatın, şahitlerin tav'an ademi icabetinden naşi adliye memurlarının müdahalesini icap ettiren masarifin yahut tebliğatın veya istinabenin icrasında bir şekli mahsus tatbik edilmesinden mütevellit masarifin iadeten tesviye sini talep eden Hükûmetten istemek hakkını haiz olacaktır.

Madde — 17

1 - Âkit Devletlerden her biri diğeri Devletin toprağında bulunan tebaalarına diplomasi ve şeh-benderi memurları vasıtasile doğrudan doğruya ve hiç bir suretle cebri tazammun etmeksizin teb-liğat ifa ettirmek hakkını haizdir.

2 - İstinabelerin ıcrasında da bu hüküm caridir.

3 - İşbu maddenin tatbikında müşkülât tahaddüs eylediği takdirde işbu mukavelenamenin 9 ve 12 inci maddeleri ahkâmına tevfikân ifayı muamele olunacaktır.

Madde — 18

1 - İşbu mukavelename tasdik edilecek ve tasdiknameleri mümkün olduğu kadar sür'atle Berlinde teati edilecektir.

2 - Mukavelename tasdiknamelerin teatisinden itibaren üç ay sonra iktisabı mer'iyet edecektir. Âkit Devletlerden biri veya diğeri tarafından feshedilebilecek, maamafih yevmi fesihden itibaren altı ay daha mer'î olacaktır.

Kararlarını tasdikan murahhaslar işbu mukavelenameyi imza ve mühürlerle mühürlemişlerdir. Ankarada 28 mayıs 1929 tarihinde iki nüsha üzerine tanzim edilmiştir.

Rudolf Nadolny
Wilhelm Padel

A. Şevki

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	<i>21 - V - 1930 ve 1/585</i>
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	<i>25 - V - 1930 ve 4/186</i>
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	<i>Cilt Sayfa</i> <i>16 28</i> <i>19 30,51:52,56,67:69</i>

Bu kanunla ilişiği olan kanunların numaraları: